

Forces Nationales de Libération (FNL) i Burundi

Rapport fra fact-finding mission til Bujumbura, Burundi

23. april – 4. maj 2005

København, juni 2005

Udlændingestyrelsen
Ryesgade 53
2100 København Ø
Telefon: 35 36 66 00
Hjemmeside: www.udlst.dk
E-mail: dok@udlst.dk

Indholdsfortegnelse

Baggrund for missionen	3
1. FNL og fredsprocessen	4
2. FNLS magtposition.....	6
3. Sikkerhedsforhold i Bujumbura og i Burundi i øvrigt.....	9
4. Overgreb begået af FNL	11
4.1 Beskatning og afpresning, herunder forekomsten af trusselbreve	11
4.1.1 Beskatning.....	11
4.1.2 Afpresning og trusselbreve	13
4.2 Risiko for tvangsrekruttering	14
4.3 Overgreb mod FNL-desertører.....	14
5. Risiko for overgreb på grund af reel eller formodet mistanke om tilknytning til FNL	16
5.1 Skattebetaling til FNL.....	16
5.2 Tilknytning til FNL.....	18
6. Mulighed for at opnå beskyttelse mod overgreb og interne flugtmuligheder.....	20
6.1 Beskyttelse hos myndigheder og menneskerettighedsorganisationer.....	20
6.2 Interne flugtmuligheder.....	22
Konsulterede personer, organisationer og myndigheder.....	23
Anvendte forkortelser	24
Bilag	25
Bilag 1: Kommissorium for fact-finding mission til Bujumbura, Burundi, april-maj 2005:.....	25
Bilag 2: Kort over Burundi.	26
Bilag 3: Kort over FNs sikkerhedsfaser i Burundi.....	27

Baggrund for missionen

Udlændingestyrelsen gennemførte i marts 2003 en fact-finding mission til Bujumbura, Burundi. Under denne mission blev der blandt andet indhentet oplysninger om sikkerhedssituationen i Bujumbura og om risikoen for, at personer udsættes for overgreb fra henholdsvis myndigheder, oprørsbevægelser samt radikale etnisk baserede grupper.¹

Siden 2003 har en del burundiske asylansøgere i Danmark anført som asylmotiv, at de frygter overgreb fra myndighederne i Burundi, idet disse mistænker ansøgerne for at have tilknytning til den burundiske oprørsbevægelse Forces Nationales de Libération (FNL). På den anden side er der en del ansøgere, der anfører som asylmotiv, at de frygter overgreb fra FNL, idet denne bevægelse afpresser ansøgerne penge eller andre værdier. En del af ansøgerne anfører tillige, at de ikke har mulighed for at opnå myndighedernes beskyttelse mod FNLs trusler og overgreb. Endelig har enkelte ansøgere oplyst, at de frygter overgreb fra radikale tutsi-bevægelser i Bujumbura.²

Udlændingestyrelsens fact-finding rapport fra 2003 indeholder imidlertid ikke tilstrækkeligt detaljerede og opdaterede oplysninger om risikoen for, at personer udsættes for overgreb af henholdsvis myndighederne eller FNL i form af afpresning eller beskatning.

På denne baggrund gennemførte Udlændingestyrelsen en fact-finding mission til Bujumbura i perioden fra den 23. april til den 4. maj 2005. Delegationens kommissorium til Burundi er vedlagt som bilag 1. Det bemærkes, at delegationen ud over at indhente oplysninger om FNL tillige indhentede oplysninger om familieretlige forhold i Burundi. Disse oplysninger er afrapporteret i Udlændingestyrelsens fact-finding rapport: *Familieret og dokumenter i Burundi*.

Delegationen modtog assistance af Danmarks konsul i Bujumbura, Michael Andersen, som bistod med at arrangere delegationens møder. På anbefaling af Andersen benyttede delegationen den burundiske tolk Marie-Cecile Inarukundo som oversætter under dens møder og tillige som oversætter af forskellige dokumenter, der blev udleveret til delegationen under missionen.

Oplysningerne til brug for nærværende rapport er indhentet hos FN-kontorer, menneskerettighedsorganisationer, en repræsentant for pressen samt den belgiske ambassade i Bujumbura. Ingen af de konsulterede kilder ønskede anonymitet.

Delegationen til Bujumbura bestod af specialkonsulent Jens Weise Olesen og fuldmægtig Jan Olsen, begge Dokumentations- og Projektkontoret, Asyl- og Visumafdelingen.

¹ Udlændingestyrelsen, *Menneskerettighedsforhold i Burundi, Rapport fra fact-finding mission til Bujumbura, Burundi, 17. – 22. marts 2003*, København, maj 2003 (rapporten kan findes på www.udlst.dk).

² Oplysningerne vedrørende radikale tutsi-bevægelser er afrapporteret i et separat notat: Udlændingestyrelsen, *Radikale tutsi-bevægelser i Bujumbura, Burundi*, 12. maj 2005.

1. FNL og fredsprocessen

Jean Marie Vianey Kavumbagu, Président, og Adrien Ndayisaba, Secrétaire Exécutif, Ligue Burundaise des Droits de l'Homme (Ligue ITEKA), forklarede, at der i december 2002 blev indgået en våbenhvileaftale mellem regeringen og oprørsbevægelserne Conseil National pour la Défense de la Démocratie – Forces pour Défense de la Démocratie (CNDD-FDD) og FNL, men at konflikterne imidlertid fortsatte. Dette skyldes at de ledere af CNDD-FDD og FNL, der underskrev våbenhvileaftalen med regeringen, ikke havde fuld opbakning i deres respektive bevægelser, og at de af store dele af de to bevægelser blev betragtet som separatister.³ I november 2003 indgik ledelsen af CNDD-FDD en ny våbenhvileaftale⁴ med regeringen, som er blevet overholdt siden. Imidlertid står FNL fortsat udenfor fredsprocessen og fortsætter endnu i dag sin væbnede kamp.

FNs generalsekretær, Kofi Annan, rapporterede i marts 2005, at flere af de tidligere oprørsbevægelser er i færd med at blive demobiliseret og integreret i hæren eller politiet som led i fredsprocessen. I januar 2005 indledtes den proces, der skal omdanne de tidligere oprørsbevægelser til egentlige politiske partier. Det drejer sig om de tidligere oprørsbevægelser, som er gået ind i fredsprocessen og som, indtil de registreres som politiske partier, betegnes som væbnede politiske partier.⁵

Kavumbagu og Ndayisaba forklarede, at våbenhvileaftalen i november 2003 har resulteret i en reel forbedring af sikkerhedsforholdene i Burundi. Provinsen Bujumbura Rural samt visse dele af naboprovinserne Bubanza og Bururi er dog ikke til fulde omfattet af denne forbedring, idet FNL fortsat opererer i disse områder. Efter indgåelsen af fredsaftalen mellem CNDD-FDD og regeringen samledes begge parter styrker om at bekæmpe FNL, og konflikterne er fortsat helt op til i dag. Der forekommer fortsat angreb omkring Bujumbura, i Bujumbura Rural og længere sydpå i Burundi. Der befinder sig omkring 30.000 internt fordrevne i Bujumbura Rural. Disse kommer især fra Kanyosha-bydelen i det sydlige Bujumbura og fra Kabezi syd for Bujumbura. Begge steder står FNL stærkt og har her foretaget flere angreb.

Robert Michel, Coordonnateur de Sécurité des Nations Unies au Burundi/Field Security Coordinator (FSCO), United Nations in Burundi, forklarede, at FNL er den eneste oprørsbevægelse, som endnu ikke har underskrevet en fungerende fredsaftale, og som fortsat kæmper aktivt mod regeringshæren. FNL har dog indvilliget i at forhandle fred med regeringen, og det internationale samfund, herunder FN, og Burundis regering håber, at der inden længe kan indgås en våbenhvile med FNL. Michel pegede dog på, at nogle politikere i Burundi af hensyn til personlige interesser gerne ser en våbenhvile blive indgået før de planlagte valg i juni, juli og august 2005, mens andre

³ Fredsprocessen og de politiske forhold i Burundi indtil maj 2003 er beskrevet i Udlændingestyrelsens rapport *Menneskerettighedsforhold i Burundi, Rapport fra fact-finding mission til Bujumbura, Burundi, 17. – 22. marts 2003*, København, maj 2003, s. 4-10.

⁴ Ifølge det amerikanske Udenrigsministerium blev aftalen indgået i oktober 2003 og bestod i, at parterne underskrev en protokol om magtdeling. CNDD-FDD indgik i overgangsregeringen i november 2003. US Department of State, *Burundi, Country Reports on Human Rights Practices – 2003*, 25 February 2004.

⁵ United Nations Security Council, *Third report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Burundi (S/2005/149)*, 8 March 2005.

ligeledes af hensyn til personlige interesser foretrækker, at en eventuel våbenhvileaftale først bliver indgået senere.

Annan rapporterede i marts 2005, at FNL den 25. januar 2005 erklærede sig villig til genoptage fredsforhandlingerne med Burundis overgangsregering. Dette er den første indikation på FNLs vilje til fred, siden regeringen afbrød de formelle forhandlinger med FNL i efteråret 2004. Regeringen afbrød forhandlingerne som følge af, at FNL erklærede sig ansvarlig for en massakre, der fandt sted i Gatumba den 13. august 2004.⁶ FNs nyhedstjeneste, Integrated Regional Information Network (IRIN), rapporterede den 16. maj 2005, at lederen af FNL, Agathon Rwasa, og Burundis præsident, Domitien Ndayizeye, dagen før var nået til enighed om at afslutte fjendtlighederne straks og inden for en måned indlede detaljerede forhandlinger om fred.⁷

Alexis Sinduhije, Directeur, Radio Publique Africaine, udtrykte forsigtig optimisme vedrørende muligheden for, at FNL vil acceptere fredsprocessen i Burundi og lade sig demobilisere. Han tvivlede dog på, at FNL vil være i stand til at omdanne sig til et politisk parti i stil med Front pour la Démocratie au Burundi (FRODEBU) eller CNDD-FDD.⁸

Kavumbagu og Ndayisaba udtrykte en vis skepsis vedrørende FNLs hensigter, idet FNL nu i cirka to år har erklæret sig villig til at påbegynde forhandlinger om fred, men ikke har efterlevet dette. Siden FNL i august 2004 blev erklæret for en terroristorganisation af alle lande i regionen, er konflikterne dog gået ind i en ny fase. FNL har nu accepteret at indlede forhandlinger med regeringen,⁹ men til trods for, at FNL i begyndelsen af april 2005 erklærede at ville standse sine angreb, har bevægelsen siden gennemført angreb såvel i Bujumbura som i Bujumbura Rural. Kavumbagu og Ndayisaba tilføjede, at ledelsen af FNL så sent som den 25. april 2005 har underskrevet en hensigtserklæring om, at bevægelsen er parat til at påbegynde forhandlinger med regeringen.

⁶ United Nations Security Council, *Third report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Burundi* (S/2005/149), 8 March 2005, s. 4.

⁷ IRIN, *BURUNDI: Government, rebel group agree to end hostilities*, 16 May 2005.

⁸ Den tidligere oprørsbevægelse CNDD/FDD besluttede på sin kongres den 7. – 8. august 2004 formelt at omdanne sig til et politisk parti. Ved samme lejlighed blev den tidligere leder af oprørsbevægelsen, Pierre Nkurunziza, genvalgt som formand for bevægelsen. IRIN, *BURUNDI: Main rebel group turns into political party*, Bujumbura, 9 August 2004.

⁹ Dette bekræftes af IRIN, der den 12. april 2005 rapporterede, at FNL samme dag havde erklæret sig villig til at standse kampen mod regeringshæren. IRIN, *BURUNDI-TANZANIA: We are ready for peace talks, FNL rebels say*, Dar es Salaam, 12 April 2005.

2. FNLs magtposition

Ifølge Michel har Rwasa ikke et fast greb om magten i FNL, idet der i bevægelsen findes fraktioner, der ønsker fred, mens andre fraktioner er fortalere for at fortsætte den væbnede kamp. Også indenfor CNDD-FDD og flere andre tidligere oprørsbevægelser findes der grupper af bevæbnede personer, som ledelserne ikke har kontrol over, hvilket udgør en trussel mod sikkerheden i Burundi.

Dette forhold betyder desuden, at de kampe, som foregår i Bujumbura Rural, ikke med sikkerhed kan siges at stå alene mellem FNL og hæren. Det var Michels opfattelse, at regulære banditter står bag en del af de væbnede angreb, som normalt bliver tilskrevet FNL. Michel understregede dog, at de seneste kampe, som fandt sted medio april 2005 i Gatumba op mod grænsen til den Demokratiske Republik Congo (DRC), foregik mellem FNL og hæren.

Området langs grænsen til DRC mellem byerne Cibitoke i Cibitoke-provinsen og Rukoko i Bubanza-provinsen er FNL-område. FNL har træningslejre i DRC, hvor Interahamwe-militser fra Rwanda træner FNL-medlemmer. Michel forklarede, at begge bevægelser er hutu-bevægelser, der deler samme ideologi og har samme mål. FNL har indflydelse langs grænsen til DRC og i de områder af Burundi, hvor der er uro og konflikter, det vil især sige i Bujumbura Rural. Der kan i mange tilfælde være tale om, at andre grupper end FNL er involveret i konflikterne. Det er derfor ikke rigtigt at erklære, at det alene er FNL, der er aktiv i kampen mod regeringen. Michel medgav imidlertid, at man med nogen ret kan betegne medlemmer af disse grupper som banditter og ikke oprørere.¹⁰

Human Rights Watch (HRW) rapporterede i september 2004, at til trods for, at FNL allerede havde påtaget sig ansvaret for Gatumba-massakren, kunne andre end FNL være involveret. Ifølge HRW vurderede regeringerne i Rwanda og Burundi straks efter massakren, at den var blevet udført af en større, velorganiseret styrke, der trængte ind i Burundi fra DRC. Denne styrke bestod angiveligt af en kombination af congolesiske Mai Mai-oprørere, rwandesiske Interahamwe-oprørere og burundiske FNL-oprørere.¹¹

Michel forklarede, at mange af FNLs medlemmer og soldater er almindelige borgere, der arbejder om dagen, men bliver til bevæbnede oprørere om natten. Det giver derfor ikke mening at tale om, at FNL kontrollerer visse områder, men snarere at FNL er til stede i disse områder.

Pierre-Claver Mbonimpa, Président Fondateur, og Jean-Baptiste Sahokwasama, Répresentant Légal, Association Burundaise pour la Protection des Droits Humains et des Personnes Détenues (APRODH), betegnede FNLs strategi som en *come and go*-strategi og tilføjede, at der stort set ikke er nogen, der ved, hvem der er FNL-soldat, og hvem der ikke er.

På spørgsmålet om, hvorvidt FNL direkte kontrollerer bydele i Bujumbura, kunne Mbonimpa og Sahokwasama oplyse, at der er FNL-soldater til stede i Bujumbura-bydelene Kinama, Kamenge og i

¹⁰ Det bemærkes, at FN's sikkerhedsråd allerede den 16. marts 2004 rapporterede, at FNL var den eneste oprørsbevægelse, der stod uden for fredsprocessen. United Nations Security Council, *Report of the Secretary-General on Burundi*, (S 2004/210), 16 March 2004, s. 2.

¹¹ Human Rights Watch Briefing Paper, *Burundi: The Gatumba Massacre, War Crimes and Political Agendas*, September 2004, s. 1.

Mutimbuzi nord for Bujumbura i Bujumbura Rural. Disse soldater optræder imidlertid som almindelige civile indbyggere om dagen, men forvandler sig til FNL-soldater om natten.

Soldaterne i regeringshæren udviser stadig mindre vilje til at konfrontere FNL. Dette skyldes demobiliseringen af tidligere oprørere, og at mange af disse nu optages i regeringshæren. Derfor giver det mindre og mindre mening for den enkelte soldat i regeringshæren at risikere liv og lemmer i kampen mod nogle, som før eller senere ikke længere vil være en fjende.

Kavumbagu og Ndayisaba forklarede, at FNL er blevet svækket gennem det seneste år, men bevægelsen har alligevel formået at dræbe op mod 160 congolesiske flygtninge af tutsi-afstamning. Flygtningene var statsborgere i DRC og blev dræbt i Gatumba-lejren i august sidste år. Dertil kommer, at FNL fortsat er i stand til at foretage angreb på Bujumburas forstæder og andre steder i landet. På denne baggrund ville Kavumbagu og Ndayisaba i modsætning til Sinduhije og France Lau, Administrateur Principal de Protection, Haut Commissariat des Nations Unies pour les Réfugiés/United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), ikke betegne FNL som svag eller stærkt svækket.

Mbonimpa og Sahokwasama medgav dog, at FNL er svækket i forhold til tidligere. FNL har for det første været ramt af splittelse, og for det andet blev en del FNL-desertører og tilfangetagne FNL-soldater dræbt af CNDD-FDD i tiden efter, at CNDD-FDD sluttede sig til regeringshæren. CNDD-FDD er dog ved at gå bort fra at dræbe FNL-desertører og tilfangetagne FNL-soldater og forsøger nu i højere grad at vinde FNL-soldater over på sin side.

På den anden side pegede Mbonimpa og Sahokwasama på, at FNL fortsat er i stand til at foretage angreb og skabe frygt blandt indbyggere i Bujumbura, og erklærede: "*It doesn't take much to create chaos*". De henviste i samme forbindelse til de seneste FNL-angreb i Bujumbura-forstæderne Musaga og Gihosha samt i Gatumba.

Kavumbagu og Ndayisaba betegnede FNL som en ekstremistisk, religiøs bevægelse. FNL forbyder indtagelse af alkohol, seksuelle overgreb, de afholder gudstjenester og beder Herren om tilgivelse, når de dræber deres ofre. Kavumbagu og Ndayisaba tilføjede, at regeringshæren og CNDD-FDD derimod begår såvel plyndringer som voldtægter. Dette forhold har medført, at dele af befolkningen fortsat støtter FNL, idet mange frygter regeringshæren og CNDD-FDD mere end FNL. Når FNL befinder sig i et givet område, vil befolkningen som regel vise støtte til bevægelsen, idet der ellers er risiko for at blive udsat for overgreb eller dræbt af FNL. Dette forhold er tillige grunden til, at en del forretningsfolk, som benytter vejene til transporter af varer, betaler skat til FNL. Denne skat betegnede Kavumbagu og Ndayisaba som en slags beskyttelsespenge.

Michel ville, i modsætning til Kavumbagu og Ndayisaba, være forsigtig med at betegne FNL som en "ekstremistisk, religiøs bevægelse". Ifølge Michel bruges religion generelt i afrikanske lande og ikke mindst i centralafrikanske lande politisk til at manipulere befolkningerne for at opnå disses støtte. I Burundi gør dette forhold sig ikke kun gældende for FNL, men også for CNDD-FDD og partiet Union pour le Progrès National (UPRONA) samt visse andre partier. Michel oplyste videre, at størstedelen af befolkningen i Burundi er troende mennesker, og at religiøse ledere fra alle trosretninger spiller en aktiv politisk rolle som støtter af forskellige politiske grupperinger. Religiøse ledere nyder generelt større tillid i befolkningen end mange politikere, og religiøse skikkelser har derfor mulighed for politisk at påvirke eller direkte manipulere befolkningen. Michel tilføjede, at religiøse sekter er et fænomen, som vinder frem og særligt blandt dårligt uddannede

burundiere. Han betragtede denne voksende religiøse sekterisme som et særligt farligt fænomen i Burundi.

Kavumbagu og Ndayisaba forklarede, at man ikke ser FNL-soldater på vejene i Burundi. Det er alene regeringstropper og CNDD-FDD-soldater, der benytter vejene og opretter regulære kontrolposter. Derimod kan det sagtens forekomme, at der i områderne mellem disse kontrolposter finder FNL-operationer sted.

Michel forklarede, at det ikke alene er FNL, der benytter sig af væbnede grupper til at foretage angreb, men at også CNDD-FDD og andre såkaldt bevæbnede politiske partier anvender væbnede grupper indenfor deres egne bevægelser til at foretage angreb for efterfølgende at kaste skylden for disse på FNL. Dette kan blandt andet finde sted for at holde FNL ude af den politiske proces.

3. Sikkerhedsforhold i Bujumbura og i Burundi i øvrigt

Michel forklarede, at FNs sikkerhedstjeneste i Burundi placerer området langs landegrænsen til DRC og området langs Tanganyika-søen i sikkerhedsfase 4. Resten af Burundi er placeret i fase 3 (jf. bilag 3). Michel tilføjede, at Burundi gennem det sidste års tid har befundet sig i en fase, hvor der på grund af indgåelsen af fredsftaler mellem de største oprørsbevægelser og regeringen sker færre menneskerettighedskrænkelser som følge af væbnede konflikter end tidligere.

Udbredt korruption i administrationen, det politiske liv og blandt erhvervsfolk udgør imidlertid også et alvorligt sikkerhedsproblem i Burundi. Mange politikere sætter deres egne interesser højere end samfundets og kan se en fordel i at fastholde landet i en tilstand af uro eller kaos. Regeringen er klar over dette, men den har ikke evnen til at ændre på det. Endvidere er der mange våben i Burundi, og på grund af flere europæiske landes engagement i våbensalg kommer der fortsat store mængder våben ind i Burundi, især via DRC. Det var Michels vurdering, at så længe konflikterne i DRC ikke er løst, vil der fortsat være problemer i Burundi.

Sinduhije forklarede, at sikkerhedssituationen generelt er forbedret i 90% af landet, herunder også i Bujumbura. Det er alene i dele af Bujumbura Rural, at der fortsat er sikkerhedsproblemer på grund af FNLs oprørsaktiviteter. Det er således muligt at rejse uhindret ad Bujumburas ud- og indfaldsveje. FNL kan på ingen måde true Bujumbura, og gruppen er i dag under hårdt militært pres. FNL finder ikke længere nogen støtte hos hutu-befolkningen i Bujumbura Rural. På denne baggrund er FNL nu indstillet på at forhandle fred med regeringen.

Annan rapporterede i marts 2005, at sikkerhedssituationen i Burundi generelt var stabil. Imidlertid fortsatte de væbnede konfrontationer i provinserne Bujumbura Rural, Bubanza og Cibitoke mellem på den ene side regeringshæren og CNDD-FDD og FNL på den anden side. Regeringshæren har foretaget adskillige angreb på mål, hvorunder civile, der var mistænkt for at være FNL-soldater, og andre, der mistænkes for at være banditter, er blevet mishandlet, anholdt og fængslet. Opération des Nations Unies au Burundi (ONUB) har i den forbindelse udtrykt alvorlig bekymring over, at et stort antal civile, der er tilbageholdt af de burundiske sikkerhedsstyrker, rutinemæssigt berøves muligheden for retfærdig rettergang og nægtes fundamentale menneskerettigheder.¹²

Vedrørende den stigende kriminalitet i Bujumbura forklarede Sinduhije, at denne er blevet øget på grund af flere forhold. Den dårlige økonomiske situation er en del af forklaringen, men især tilstedeværelsen af tidligere oprørssoldater, som nu er i færd med at blive demobiliseret, har medvirket til at øge kriminaliteten i byen. En del af de tidligere oprørssoldater har vanskeligt ved at vende tilbage til en normal, civil tilværelse og mange bliver derfor kriminelle.

Annan rapporterede i marts 2005, at forekomsten af våben i Burundi udgør et sikkerhedsproblem. Generalsekretæren rapporterede desuden, at indtil den 4. februar 2005 var i alt 4.441 bevæbnede oprørere og tidligere regeringssoldater blevet afvæbnet og demobiliseret på tre demobiliseringscentre i Giteka, Bubanza og Muramvya.¹³

¹² United Nations Security Council, *Third report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Burundi* (S/2005/149), 8 March 2005, s. 6.

¹³ United Nations Security Council, *Third report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Burundi* (S/2005/149), 8 March 2005, s. 7 og 8.

Kavumbagu og Ndayisaba var af den opfattelse, at myndighederne ikke har kapacitet til at beskytte personer mod overgreb begået af FNL og af kriminelle i det hele taget. Derfor er der i visse områder af Bujumbura blevet oprettet bevæbnede vagtværn. Disse vagtværn bliver også kaldt *Gardiens de la Paix*, og i nogle situationer udgør de en støtte for militærets operationer. Til gengæld forsyner militæret vagtværnene med våben. *Gardiens de la Paix* eksisterer forsat, men er på vej til at blive demobiliseret, idet sikkerhedssituationen er forbedret i Bujumbura.¹⁴

Lau vurderede imidlertid, at Bujumbura er en forholdsvis beskyttet by, idet der er en betydelig tilstedeværelse i byen af såvel burundisk militær som internationale FN-styrker. De sidstnævnte i form af ONUB-styrker. Desuden er der en betydelig politistyrke i Bujumbura. Dette betyder, at til trods for, at FNL er til stede i byen, har bevægelsen og dens medlemmer ringe manøvfrihed. Det er langt lettere for FNL at forfølge og begå overgreb mod personer i Bujumbura Rural.

Mbonimpa og Sahokwasama kunne oplyse, at der ikke findes bevæbnede FNL-oprørere i Bujumbura by, men at disse alene opererer i Bujumbura Rural. Derimod findes der mange FNL-informanter og en del almindelige såvel som højtrangerende medlemmer af FNL i Bujumbura. Disse erklærer naturligvis ikke åbent, at de er tilknyttet FNL, og de lever som almindelige mennesker om dagen, mens de om natten optræder som FNL-soldater. Andre, ofte højtrangerende medlemmer af FNL, som opholder sig i Bujumbura Rural, tager ind til Bujumbura om dagen for at indhente oplysninger eller udse sig mål for plyndringer. På grundlag af disse oplysninger tager FNL-soldater ind til byen om natten og stjæler madvarer og andre nødvendigheder.

¹⁴ FNs generalsekretær rapporterede i marts 2005, at UNICEF havde demobiliseret i alt 2.260 regeringssoldater og *Gardiens de la Paix*-soldater i 2004. Desuden blev i alt 618 børnesoldater fra seks bevæbnede politiske partier og oprørsbevægelser demobiliseret. Det blev samme sted rapporteret, at *Gardiens de la Paix* står bag udenretslige drab og andre voldshandlinger såsom plyndringer, trusler, voldtægter og mishandling af tilbageholdte. United Nations Security Council, *Third report of the Secretary-General on the United Nations Operation in Burundi* (S/2005/149), 8 March 2005, s. 9 og 11.

4. Overgreb begået af FNL

Lau forklarede, at UNHCR i Bujumbura ikke direkte behandler sager vedrørende burundiske statsborgere, men hun kunne oplyse, at FNL normalt forgriber sig på personer, der befinder sig i de områder, hvor bevægelsen har en vis indflydelse og i langt mindre grad på personer, der befinder sig i Bujumbura. FNL blev tidligere betragtet som en slags "Robin Hood-bevægelse" af mange mennesker ude på landet, idet disse i deres fattigdom så FNL som deres forsvarer. Dette forhold har imidlertid ændret sig, og i lighed med Sinduhije vurderede også Lau, at FNLs støtte blandt befolkningen er dalende. De fleste af FNLs overgreb mod civile i dag er rettet mod personer, der kan betragtes som svage og fattige.

På spørgsmålet om, hvorvidt FNL kan betragtes som en terrorbevægelse, erklærede Mbonimpa og Sahokwasama, at de ikke vil anse FNL som en terrorbevægelse til trods for, at flere lande i regionen har erklæret dette. Mbonimpa og Sahokwasama forklarede, at det er forkert at betegne FNL som en terrorbevægelse på basis af det forhold, at FNL angiveligt stod bag massakren på banyamulenge-flygtninge (en tutsi-gruppe) fra DRC den 13. august 2004 i Gatumba-flygtningelejren.¹⁵ Mbonimpa og Sahokwasama medgav, at en talsmand for FNL straks efter massakren udtalte, at FNL stod bag,¹⁶ men de forklarede begge, at lederen af FNL for nylig har benægtet, at FNL stod bag.¹⁷ Adspurgt om hvorfor lederen af FNL først nu og ikke straks efter talsmandens erklæring tog afstand fra massakren og åbent benægtede, at FNL stod bag denne, oplyste Mbonimpa og Sahokwasama, at dette kunne de ikke svare på.

4.1 Beskatning og afpresning, herunder forekomsten af trusselbreve

Med undtagelse af Sinduhije bekræftede alle andre kilder, at FNL med tvang opkræver skatter i Bujumbura. Derimod bekræftede samtlige kilder, at FNL opkræver skatter med tvang i Bujumbura Rural.

4.1.1 Beskatning

Såvel Lau som Mbonimpa og Sahokwasama oplyste, at civile tvinges til at betale skat til FNL. Mbonimpa og Sahokwasama tilføjede, at selv deres egen menneskerettighedsorganisation, APRODH, betaler skat til FNL, og lige uden for APRODHs kontor i Bujumbura opkræves der skatter til FNL. Alle, som FNL har indflydelse på, betaler skat til bevægelsen.

Såvel Mbonimpa og Sahokwasama som Kavumbagu og Ndayisaba forklarede, at selv højtstående militærpersoner indenfor regeringshæren betaler skat eller beskyttelsespenge til FNL blandt andet for at sikre, at deres eget kvæg eller andre værdier ikke bliver taget af FNL.

¹⁵ Mindst 160 congolesiske flygtninge, hvoraf mange var kvinder og børn, blev dræbt under denne massakre (IRIN, *GREAT LAKES: Rwanda threatens action in DRC over Burundi massacre*, Kigali, 16 August 2004).

¹⁶ IRIN rapporterede den 16. august 2004, at FNL havde påtaget sig ansvaret for angrebet på Gatumba-lejren. IRIN, *GREAT LAKES: Rwanda threatens action in DRC over Burundi massacre*, Kigali, 16 August 2004.

¹⁷ Dokumentationskontoret har ikke kunnet finde oplysninger, der kan bekræfte, at lederen af FNL har taget afstand fra Gatumba-massakren.

Mbonimpa og Sahokwasama forklarede videre, at det stort set er risikofrit for FNL at opdrive skatter i Bujumbura. Således findes der en FNL-løjtnant, der gentagne gange er blevet genkendt og tilbageholdt af myndighederne, men vedkommende er altid blevet løsladt igen. Løjtnanten blev for eksempel engang genkendt og anholdt på markedspladsen i Bujumbura. Han blev dog hurtigt løsladt igen, og han fortsætter endnu i dag med at opkræve skatter til FNL. Mbonimpa blev i marts 2005 selv truet af løjtnanten til at betale 5.000 Burundi franc¹⁸ i skat til FNL.

Vedrørende FNLs skattesystem kunne Mbonimpa og Sahokwasama oplyse, at CNDD-FDD tidligere opkrævede skatter på samme måde, som FNL gør det i dag. FNLs skattesystem fungerer på den måde, at der fastsættes et beløb for den enkelte person eller for det enkelte hushold, som kan betales månedligt, kvartalsvist eller som et større engangsbeløb hvert år. Mere velstående forretningsfolk betaler som regel et større engangsbeløb hvert år ofte efter at have modtaget et trusselbrev fra FNL. Der findes forretningsfolk, som er blevet tvunget til at betale op til 500.000 Burundi franc årligt. Almindelige mennesker i såvel Bujumbura Rural som i Bujumbura bliver afkrævet beløb i størrelsesordenen 500, 1.000, 2.000 eller 5.000 Burundi franc per husholdning per måned. Beløbets størrelse er fastsat ud fra den enkelte husholdnings indtægter og økonomiske formåen, og alle modtager kvittering for den betalte skat. I hvert nabolag findes der en FNL-leder, som er ansvarlig for fastsættelsen af skatten for den enkelte person eller husholdning. Den ansvarlige FNL-leder fører en registerbog og udleverer en kvittering til betaleren. Skulle betaleren miste sin kvittering og af FNL blive afkrævet bevis for betaling af skat, har pågældende mulighed for at få udstedt en ny kvittering på basis af registerbogen. Er der personer, der ikke kan fremvise en kvittering for betalt skat eller ikke vil betale skatten, er der stor risiko for, at FNL-medlemmer vil opsøge disse for at inddrive skatten.

Det blev understreget, at der er mange mennesker i Bujumbura, der betaler skat til FNL. Det er således helt normalt, at medlemmer af hutu-befolkningen betaler skat til FNL, uanset om de ønsker det eller ej. Nogle betaler frivilligt, mens andre betaler under tvang.

Kavumbagu og Ndayisaba bekræftede, at befolkningen bliver beskattet af FNL i de områder, hvor bevægelsen har kontrollen. Det er dog samme situation i de områder, som regeringshæren og CNDD-FDD kontrollerer, idet disse også opkræver skatter. I Bujumbura Rural fører FNL lister over de, som skal betale skat, og i Bujumburas forstæder Kamenge, Kanyosha og Musaga samt i dele af Kinama har FNL indsat zonechefer og andre administratorer. Desuden er der oprettet parallel-administrationer enkelte steder i Bujumbura Rural. Det drejer sig om byerne Kabezi syd for Bujumbura og Gatumba nord for Bujumbura. I landområderne beskattes beboerne med 1.500 Burundi franc per måned, mens forretningsfolk og personer, der har arbejde i Bujumbura, beskattes med et højere beløb.

I modsætning til såvel Mbonimpa og Sahokwasama som Kavumbagu og Ndayisaba var Sinduhije af den opfattelse, at det alene er personer, der er bosiddende i Bujumbura Rural og i en mindre del af Bujumburas forstadsdistrikt Kamenge, der er i risiko for at skulle betale skat til FNL. Det blev understreget af Sinduhije, at FNL aldrig har haft tilstrækkelig indflydelse i Bujumbura til hverken at opkræve skatter eller på anden måde afpresse civile pengebeløb.

¹⁸ 1.000 Burundi franc er ca. 1 US\$.

Det blev videre forklaret, at det forhold, at FNL nu tvangsbeskatter civile i Bujumbura Rural og til dels også i Kamenge, skyldes, at store dele af befolkningen i disse områder ikke længere nærer tillid til oprørsgruppen og derfor ikke frivilligt støtter den. Indtil 2002 var der dog en del mennesker, der frivilligt betalte skat til FNL, men siden CNDD-FDD gik ind i fredsforhandlinger med regeringen, mistede FNL sin troværdighed i manges øjne. I dag er det stort set kun transportselskaber såsom lastbilstransporter og busselskaber, der betaler skat til FNL. Denne betaling finder sted for at sikre, at FNL vil lade disse selskaber køre uhindret ad Bujumburas ud- og indfaldsveje. Sinduhije tilføjede, at FNL ikke længere har faste kontrolposter ved Bujumburas udfaldsveje, og at FNLs krav om vejskat derfor rammer transportselskaberne helt sporadisk. FNL kontrollerer ikke længere hele vejstrækninger, og kan derfor kun sporadisk beskatte enkeltkøretøjer.

Kavumbagu og Ndayisaba oplyste, at der er personer, der bor i Bujumbura Rural, men hvis arbejdsplads ligger i Bujumbura, som ikke tør vende hjem efter lønningsdag, idet de frygter, at FNL vil berøve dem deres løn.

4.1.2 Afpresning og trusselbreve

Lau bekræftede, at der er eksempler på, at personer er blevet udsat for afpresning af FNL, samt at der er eksempler på, at disse er blevet udsat for overgreb i form af hårdhændet behandling af FNL-medlemmer.

Vedrørende forekomsten af trusselbreve, som angiveligt er afsendt af FNL med henblik på at afpresse personer pengebeløb, forklarede Lau, at der forekommer såvel falske som ægte trusselbreve. Hun havde dog vanskeligt ved at vurdere omfanget af disse trusler og forklarede, at private konflikter og opgør er almindelige fænomener i Burundi, som kun sjældent får større opmærksomhed. Selv drab som følge af private konflikter omtales som regel ikke i pressen. Lau tilføjede, at der er sket et betydeligt fald i hyppigheden af drab, som er knyttet til private konflikter og opgør.

Sinduhije forklarede, at der er eksempler på, at personer har udgivet sig for at være FNL-medlemmer med henblik på at afpresse penge. Dette er sket såvel via telefon som brev, og ofrene er blevet udsat for dødstrusler, såfremt de ikke betalte et givet beløb. Dette fænomen fandt sted op til 2002, men forekommer ikke længere. Sinduhije har personligt ved flere lejligheder kontaktet FNL med henblik på at få afklaret, hvorvidt FNL rent faktisk benyttede sig af sådanne metoder. Den seneste henvendelse fandt sted i slutningen af 2000. FNL har hver gang afvist, at bevægelsen benyttede sig af ovennævnte metoder, og Sinduhije forklarede, at FNL muligvis besidder en vis etik og sandsynligvis ikke har benyttet sig af de nævnte metoder.

Lau udtrykte forståelse for Sinduhijes vurdering af, at FNL som bevægelse næppe står bag fremsendelsen af trusselbreve og vurderede, at FNLs ledelse højst sandsynligt ikke sanktionerer disse trusselbreve. Lau tilføjede, at det derimod er meget sandsynligt, at enkeltpersoner i FNL eller andre privatpersoner står bag mange af disse trusselbreve.

Michel oplyste, at krav om betaling af større beløb til FNL bliver ledsaget af intimideringer og trusler på livet. Således kunne Michel fremvise et netop modtaget brev til en lokalansat i FN i Burundi, der angiveligt var sendt af en repræsentant for FNL i Bujumbura. Brevet indeholdt et krav om, at 1.500.000 Burundi franc skulle afleveres til en mellemmand; i modsat fald ville alt kunne ske. Michel oplyste, at han var bekendt med tre trusselbreve mod lokalansatte i hans eget kontor siden januar 2005, men at flere ansatte muligvis har modtaget sådanne breve, idet han ikke var

sikker på, at alle oplyste ham om disse. FN anbefaler, at lokalansatte, der modtager trusselbreve, retter henvendelse til myndighederne, men det var Michels personlige opfattelse, at de fleste ikke gjorde dette, men blot betalte det krævede beløb, idet de frygter FNL.

Nogle af trusselbrevene kan imidlertid stamme fra andre end FNL, og Michel var bekendt med, at en del burundiere, som bor i forstæderne til Bujumbura, og som formodes at have penge, har modtaget trusler og krav om pengebeløb. Michel havde kilder, som har oplyst til ham, at FNL tvinger indbyggere i Bujumbura til at betale pengebeløb til bevægelsen. Pengene anvendes til våbenopkøb og daglige fornødenheder. Samme kilder har imidlertid oplyst, at personer udenfor FNL også står bag afpresning af penge fra indbyggere i Bujumbura.

Michel tilføjede, at FNL infiltrerer Bujumbura fra oplandet, og at FNL-medlemmer i øvrigt er til stede i Bujumbura, hvor mange af dem har et arbejde. FNL har således et godt kendskab til byen og dens indbyggere og kan derfor sætte handling bag truslerne. Michel tilføjede, at der desuden findes mange våben i byen, som kan bruges til at true med.

Mbonimpa og Sahokwasama tilføjede, at der er personer i den tutsi-dominerede Ngagara-bydel, der frygter repressalier fra FNL i en sådan grad, at de allerede før eventuelle trusler selv henvender til FNL for at betale pengebeløb.

4.2 Risiko for tvangsrekruttering

Lau havde ingen oplysninger om, hvorvidt FNL tvangsrekrutterer personer i Bujumbura eller i Bujumbura Rural. Lau tilføjede, at det er muligt, at FNL tvangsrekrutterer i flygtningelejrene i Tanzania, men at det er vanskeligt at vurdere i hvor høj grad, der er tale om tvang.

Michel kunne derimod oplyse, at FNL foretager tvangsrekrutteringer i området omkring Bujumbura i et forsøg på at styrke bevægelsen op til en eventuel fredsaftale med regeringen og således stå stærkere i forhandlingerne. FNL tæller i alt cirka 7.000 personer.

Sinduhije vurderede, at der kan være risiko for, at FNL tvangsrekrutterer personer, der opholder sig i Bujumbura Rural, men han afviste på det bestemteste, at FNL tvangsrekrutterer personer i Bujumbura.

4.3 Overgreb mod FNL-desertører

Lau var ikke overrasket over, at der findes FNL-desertører i Europa, som oplyser, at deres asylmotiv er baseret på frygt for FNL, idet FNL er en ekstremt hårdhændet bevægelse, som behandler desertører meget hårdt og i nogle tilfælde dræber disse. Lau gjorde dog opmærksom på, at FNL-desertører, der mere eller mindre konstant opholder sig i Bujumbura, næppe er i risiko for overgreb fra FNLs side.

Kavumbagu og Ndayisaba forklarede, at FNL-desertører ikke udsættes for nogen form for straf af myndighederne eller CNDD-FDD. Imidlertid vil personer, der er deserteret fra CNDD-FDD blive efterstræbt af CNDD-FDD, ligesom FNL efterstræber FNL-desertører. Kavumbagu og Ndayisaba oplyste, at såfremt FNL finder frem til egne desertører, vil de sandsynligvis blive dræbt.

Kavumbagu og Ndayisaba forklarede imidlertid også, at der for nyligt var kampe i Bujumburas nordlige forstæder Kinama og Kamenge mellem regeringshæren og CNDD-FDD på den ene side og FNL på den anden side. Mange civile blev dræbt som følge af disse kampe, ligesom huse blev

brændt ned. Ofrene for disse konflikter var de, som regeringen anså for at være tilknyttet FNL, herunder også desertører fra FNL samt personer, som var deserteret fra regeringshæren. I øvrigt var nogle af regeringssoldaterne forklædt som civile, og de fleste af de, som blev beskyldt for at være FNL-medlemmer, var i realiteten civile uden tilknytning til FNL. FNL dræbte personer, som støttede regeringen eller CNDD-FDD samt personer, som var deserteret fra FNL.

5. Risiko for overgreb på grund af reel eller formodet mistanke om tilknytning til FNL

5.1 Skattebetaling til FNL

Det var Sinduhijes opfattelse, at ingen i Burundi, der frivilligt eller under tvang betaler skat til FNL, vil oplyse om dette til nogen. Sinduhije vurderede, at FNL ikke kræver skatter ind under tvang i Bujumbura, og at en person fra Bujumbura, der oplyser, at myndighederne vil udsætte den pågældende for overgreb eller forfølgelse på grund af skattebetaling til FNL, således ikke taler sandt. Som tidligere nævnt understregede Sinduhije, at FNL aldrig har haft tilstrækkelig indflydelse i Bujumbura til hverken at opkræve skatter eller på anden måde afpresse civile pengebeløb.

Også Kavumbagu og Ndayisaba var af den opfattelse, at personer, der betaler skat til FNL, generelt ikke vil være i risiko for at blive udsat for overgreb fra myndighedernes side, idet disse skatter betales i hemmelighed. Kavumbagu og Ndayisaba understregede, at ingen, der beskattes af FNL, vil tale åbent om dette endsige oplyse, hvor meget de betaler.

Såvel Sinduhije som Kavumbagu og Ndayisaba fremhævede, at det normalt er sådan i Burundi, at man ikke taler med nogen om sine private forhold. Kavumbagu og Ndayisaba tilføjede, at ingen, heller ikke myndighederne, bryder sig om at foretage nærmere undersøgelser af, hvorvidt en person betaler skat til FNL.

Kavumbagu og Ndayisaba forklarede videre, at en person, der mistænkes for at betale skat til FNL, risikerer at blive udsat for intimidering af CNDD-FDD. Såfremt det afsløres, at en person faktisk har betalt skat til FNL, er der risiko for, at denne vil blive udsat for overgreb af CNDD-FDD og eventuelt også af det burundiske militær eller politi.

Det blev tilføjet, at regeringen selv anser politi- eller militærpersoners anholdelser af personer, der betaler skat til FNL, for magtmisbrug og regeringen tager afstand fra denne type anholdelser. Regeringen er naturligvis bekendt med, at der er personer, der er tvunget til at betale skat til FNL. Kavumbagu og Ndayisaba forklarede, at da FNL er en ulovlig bevægelse, kan regeringen ikke officielt erkende, at FNL foretager skatteopkrævning.

Kavumbagu og Ndayisaba kunne som eksempel på politiets overgreb oplyse, at en person fra landet på vej til Bujumbura engang var blevet standset af myndighederne ved en kontrolpost. Da den pågældende ville fremvise sit ID-kort, faldt der to kvitteringer ud af hans lomme. Den ene var for betalt skat til myndighederne, og den anden var for skat betalt til FNL. Han blev straks anholdt af politiet, men en slægtning til den anholdte rapporterede om det skete til Ligue ITEKA, som greb ind i sagen. Ndayisaba kontaktede en politiofficer, som han kendte, og forklarede denne, at der er mange personer, der under tvang betaler skat til FNL, uanset om de sympatiserer med bevægelsen eller ej. Politiofficeren accepterede forklaringen og oplyste til Ndayisaba, at anholdelsen ikke burde være sket, fordi politiet er klar over, at FNL opkræver skatter under tvang. Den anholdte blev herefter løsladt. Kavumbagu og Ndayisaba tilføjede, at der er oprettet kontrolposter overalt i Bujumbura Rural, og såfremt det opdages, at en person har betalt skat til FNL, er der stor risiko for, at vedkommende vil blive anholdt af myndighederne på baggrund af mistanke om tilknytning til eller sympati for FNL.

På spørgsmålet om, hvorvidt Ligue ITEKA registrerer eventuelle overgreb mod personer, der afsløres i at have betalt skat til FNL, kunne Kavumbagu og Ndayisaba oplyse, at Ligue ITEKA har udarbejdet en oversigt vedrørende personer, der er blevet dræbt, udsat for tortur eller andre overgreb.¹⁹ Kavumbagu og Ndayisaba tilføjede, at det er regeringshæren og CNDD-FDD, der står bag overgreb mod personer, der betaler skat til FNL. På den anden side har Ligue ITEKA erfaret, at organisationens egne informanter i nogle tilfælde er blevet dræbt af FNL, alene fordi var i besiddelse af dokumenter fra Ligue ITEKA. Kavumbagu og Ndayisaba henviste i øvrigt til Ligue ITEKAs seneste årsrapport *Rapport annuel sur la situation des droits de l'homme au Burundi* fra april 2004, der er en oversigt fordelt på provinser og indeholder oplysninger om angreb, drab og tortur begået af væbnede grupper, oprørere, politi og militær.²⁰

Vedrørende eventuelle overgreb mod de, som betaler skat til FNL, vurderede Mbonimpa og Sahokwasama, at der er betydelig forskel på, om vedkommende tilbageholdes i Bujumbura Rural eller i Bujumbura. En person, der i Bujumbura Rural afsløres i at have betalt skat til FNL, for eksempel ved at være i besiddelse af en kvittering fra FNL, risikerer som allerede påpeget af Kavumbagu og Ndayisaba at blive tilbageholdt og kan i visse tilfælde ende i fængsel beskyldt for at have tilknytning til FNL. Derimod vil en almindelig borger, der pågribes med en skattekvittering fra FNL på sig i Bujumbura, næppe risikere alvorlige repressalier fra myndighedernes side. Mbonimpa, der selv betaler skat til FNL, kan oplyse politiet om dette, uden at det vil få konsekvenser for ham.

APRODH modtager rapporter om stort set alle overgreb begået mod personer i Burundi.²¹ På anmodning gennemgik Mbonimpa og Sahokwasama APRODHs indberetninger for de seneste måneder, og det fremgik heraf, at APRODH ikke har modtaget rapporter om, at personer er blevet tilbageholdt eller udsat for overgreb af myndighederne alene på grund af, at de har betalt skat til FNL. Mbonimpa og Sahokwasama henviste i denne forbindelse til, at selv medlemmer af regeringen, det burundiske politi og militær betaler skat til FNL, og at alle ved, at dette finder sted.

Mbonimpa og Sahokwasama understregede, at det alene er personer, der er udsat for falske eller reelle beskyldninger om tilknytning til FNL, og som er i besiddelse af kvitteringer fra FNL, eller som antages at have betalt skat til organisationen, der kan være i risiko for at blive tilbageholdt og eventuelt udsat for overgreb. Det forhold, at det kan dokumenteres, at en person har betalt skat til FNL, kan således virke forstærkende på eventuelle andre anklagepunkter mod pågældende. Mbonimpa og Sahokwasama afviste, at en person, som bliver fundet i besiddelse af en skattekvittering fra FNL, men som ikke i øvrigt har nogen tilknytning til FNL, og som ikke har et udestående med myndighederne, vil få problemer alene på grund af kvitteringen. Det blev dog understreget, at skat til FNL betales i hemmelighed, og at stort set ingen vil tale åbent om dette. Dette betyder, at alle, der har betalt skat til FNL, kan opholde sig risikofrit i Bujumbura, da ingen

¹⁹ Kavumbagu og Ndayisaba oplyste, at Ligue ITEKA har observatører i hele Burundi, og at disse løbende rapporterer om menneskerettighedskrænkelser. Ligue ITEKAs observatører har dog særligt fokus på forholdene i Bujumbura Rural, idet menneskerettighedskrænkelser især finder sted i denne provins.

²⁰ Ligue Burundaise des Droits de l'Homme "ITEKA", *Rapport annuel sur la situation des droits de l'homme au Burundi*, Avril 2004.

²¹ Mbonimpa og Sahokwasama oplyste, at APRODH dagligt modtager indberetninger fra medarbejdere i hele Burundi vedrørende menneskerettighedskrænkelser i landet. APRODH registrerer samtlige indberetninger om anholdelser og overgreb såsom tortur, vold, voldtægter samt andre overgreb, der finder sted i Burundi.

myndighed vil være klar over, hvem der betaler til FNL, og hvem der ikke gør. Forholdene er anderledes i Bujumbura Rural, idet befolkningen som tidligere nævnt er langt mere udsat for vilkårlige overgreb og er klemt mellem regeringshæren, CNDD-FDD og FNL.

5.2 Tilknytning til FNL

Sinduhije forklarede, at det alene er meget fremtrædende og indflydelsesrige personer i FNL, der kan blive mål for de burundiske myndigheders interesse. Personer i FNL, som beskæftiger sig med for eksempel våbendistribution eller økonomiske forhold, vil være i efterretningstjenestens søgelys. Det blev atter understreget, at almindelige medlemmer af FNL ikke i dag er udsat for forfølgelse og overgreb fra myndighedernes side. Sinduhije tilføjede, at der endog er eksempler på, at såfremt myndighederne bliver klar over, at en person er medlem af eller på anden måde tilknyttet FNL, vil man forsøge at overtale vedkommende til at forlade FNL. Sinduhije kunne dog ikke helt afvise, at medlemmer af FNL er blevet tilbageholdt af myndighederne, men sådanne tilbageholdelser vil da være kortvarige som for eksempel et døgn tid, og pågældende skal muligvis betale et mindre beløb for at blive løsladt.

Myndighederne eftersøger ikke aktivt medlemmer af FNL i Bujumbura. I denne forbindelse henviste Sinduhije til, at der er flere tidligere medlemmer af FNL, som nu er ansat på radiostationen Radio Publique Africaine, som han er direktør for. Ingen af disse er blevet tilbageholdt af myndighederne til trods for, at myndighederne er fuldstændig klar over disse ansattes fortid. Endvidere gjorde Sinduhije opmærksom på, at til trods for, at der befinder sig mange tidligere FNL-medlemmer og FNL-desertører i Bujumbura, og at myndighederne har kendskab til en del af disse personers tilstedeværelse, bliver de ikke anholdt af myndighederne. Myndighederne finder ikke længere, at FNL udgør nogen trussel mod befolkningen i Bujumbura.

Sinduhije afviste atter på det bestemteste, at tidligere almindelige medlemmer af FNL, der nu befinder sig i Bujumbura, bliver udsat for forfølgelse eller andre overgreb fra myndighedernes side. De, som risikerer at blive udsat for forfølgelse, er alene de tidligere FNL-soldater, som måtte have begået overgreb og forbrydelser mod civile i Burundi.

Kavumbagu og Ndayisaba oplyste, at soldater, der deserterer fra FNL, normalt ikke bliver udsat for overgreb fra myndighedernes side, og at mange ligefrem bliver hilst velkomne af hæren og politiet. I forbindelse med væbnede konflikter kan situationen dog være helt anderledes. Således efterstræbte regeringshæren under kampene i Kamenge og Kinama især FNL-tilknyttede personer og eventuelle FNL-desertører.

Mbonimpa og Sahokwasama forklarede, at såfremt CNDD-FDD opdager, at en person er tilknyttet FNL, vil man forsøge at dræbe vedkommende. Mbonimpa og Sahokwasama kunne bekræfte, at CNDD-FDD tidligere havde egne, illegale fængsler, der blot bestod af fangehuller i jorden. Disse fængsler fandtes i Kamenge, Kinama og Cibitoke. CNDD-FDD har endnu i dag et fængsel i Kamenge, hvor personer, som er under mistanke for at tilhøre FNL, holdes indespærret.

Kavumbagu og Ndayisaba bekræftede at CNDD-FDD har etableret ulovlige fængsler i Kinama og Kamenge samt i Gatumba nær grænsen til DRC. I disse fængsler finder der tortur sted, idet fængslerne består af grave i jorden, som bliver fyldt med vand, mens fangerne opholder sig i dem. Endvidere er nogle af fangerne blevet tortureret i form af op til 150 piskeslag, idet de beskyldes for at have samarbejdet med FNL.

Mbonimpa og Sahokwasama oplyste endvidere, at før CNDD-FDD sluttede sig til regeringen, foretog bevægelsen gennemgribende husundersøgelser i Kinama i eftersøgningen efter FNL-soldater. Desuden har CNDD-FDD fortsat opsat kontrolposter i Bujumburas forstæder blandt andet i Kamenge, og generelt udviser CNDD-FDD-medlemmer endnu i dag samme opførsel, som dengang CNDD-FDD var en oprørsbevægelse.

Mbonimpa og Sahokwasama tilføjede, at CNDD-FDD kan anholde personer i Bujumbura i fuld åbenhed, mens myndighederne ser på og ikke griber ind. Denne situation er dog under forbedring, og anholdelser af den karakter er aftagende. I dag sker der som regel det, at såfremt en person tilbageholdes af CNDD-FDD, vil denne enten blive overgivet til politiet eller sat i CNDD-FDDs eget fængsel. Det blev understreget, at omfanget af CNDD-FDDs selvtægt er faldende, hvilket blandt andet viser sig ved, at APRODH modtager et faldende antal indberetninger om fængslinger, som CNDD-FDD står bag. APRODH modtager dog fortsat oplysninger om, at CNDD-FDD står bag tortur i form af pisk af tilfangetagne FNL-soldater.

APRODH har gennem de seneste to måneder kun modtaget to klager fra personer, der anklages for tilknytning til FNL. Begge sager er fra marts 2005 og vedrører to personer, der konkret er anklaget for at have samarbejdet med FNL. Den ene er tillige anklaget for at have forsynet FNL med madvarer. Mbonimpa og Sahokwasama forklarede, at det er almindeligt i Bujumbura Rural, at skatten til FNL erlægges i naturalier, idet der er stor fattigdom blandt befolkningen, og mange er ikke i besiddelse af kontanter. De to personer er nu tilbageholdt i Bujumburas Mpimba fængsel. Der er desuden rapporter om personer, der er blevet anholdt, fordi de har befordret personer, transporteret madvarer eller andet for FNL. Der er endelig rapporter om, at også regeringssoldater er blevet anholdt for at have samarbejdet med FNL. Således er det forekommet, at soldater har givet ammunition til FNL, og for ganske nylig blev en soldat anholdt og fængslet for netop dette forhold.

6. Mulighed for at opnå beskyttelse mod overgreb og interne flugtmuligheder

6.1 Beskyttelse hos myndigheder og menneskerettighedsorganisationer

Sinduhije afviste på det bestemteste, at en person, der er udsat for afpresning af FNL, vil kunne opnå beskyttelse hos myndighederne i Bujumbura. Ingen person ved sine fulde fem vil forsøge at søge beskyttelse hos politiet eller andre myndigheder med henblik på at undgå at skulle betale skat til FNL eller med henblik på at undgå repressalier fra FNL. Såfremt en person søger politiets beskyttelse, vil vedkommende risikere at blive beskyldt for at samarbejde med eller på anden måde være tilknyttet FNL. Sinduhije fandt det meget vanskeligt at tro, at nogen i Burundi vil forsøge at opnå beskyttelse hos myndighederne. Selv et offer for for eksempel hustruvold vil aldrig kunne forvente, at myndighederne vil gribe ind til støtte for sig.

Vedrørende FNL-desertører og personer, der er udsat for afpresning af FNL, forklarede Lau, at hun ikke var sikker på, at myndighederne i Burundi ligefrem modtager disse med åbne arme. Hun forklarede, at myndighederne normalt er mistænksomme overfor personer, der mistænkes for eller har haft tilknytning til FNL, og som nu søger beskyttelse hos myndighederne.

Kavumbagu og Ndayisaba vurderede, at en person, hvis asylmotiv er, at denne er blevet udsat for afpresning af FNL, ikke har et vægtigt asylmotiv. Det blev dog tilføjet, at der er personer, som nærer en stærk subjektiv frygt for deres sikkerhed, og som alvorligt frygter repressalier fra FNLs side. Dette forhold forstærkes af, at mange ikke har nogen tillid til, at der findes en myndighed, der kan eller vil beskytte dem mod eventuelle overgreb.

Myndighederne er ifølge Michel bekendt med forekomsten af trusselbreve fra FNL eller fra andre, som udgiver sig for at repræsentere FNL. Michel tilføjede, at såfremt et trusselbrev bliver sendt til en person med indflydelse eller status, og denne vælger at gå til myndighederne, vil disse behandle sagen, men han fandt det ikke sandsynligt, at dette vil føre til noget, idet politiet ikke er effektivt.

Såfremt en almindelig borger fra Bujumbura Rural i samme situation retter henvendelse til myndighederne, vil disse sandsynligvis intet foretage sig eller i værste fald mistænke den pågældende for at være eller have været tilknyttet FNL. Baggrunden for denne mistanke er, at befolkningen i Bujumbura Rural og FNL har levet side om side i mange år, og mange har frivilligt støttet FNL gennem årene, men mener nu, at det må standse. Myndighederne kan derfor formode, at en del af de, som nu modtager trusler fra FNL, tidligere har støttet FNL mere eller mindre frivilligt. Michel var bekendt med eksempler på, at personer er blevet dræbt af de, som stod bag trusselbrevene.

Myndighederne vil aldrig officielt erkende, at FNL er til stede i Bujumbura. FNL har dog indflydelse i Bujumbura, hvor de afpresser indbyggerne til at betale penge. Mange af ofrene for denne afpresning anmelder ikke dette til politiet. Michel vurderede, at myndigheder vil udsætte kendte betalere til FNL for chikane, idet man betragter dem som FNL-sympatisører og dermed støtter af de, som udgør en fare for myndighederne.

Myndighederne mistænker dog ikke i samme grad personer med indflydelse og gode forbindelser, som har været udsat for afpresning fra FNL, og som anmelder dette til politiet, for at være tilknyttet FNL. Michel tilføjede, at mange af ofrene for denne afpresning imidlertid ikke anmelder forsøgene

på afpresning til politiet af frygt for, at politiet vil mistænke dem for være tilknyttet FNL og af frygt for, at FNL også findes indenfor politiet selv.

Mbonimpa og Sahokwasama forklarede, at der er eksempler på, at også medlemmer af tutsi-befolkningen tvinges til at betale større pengebeløb til FNL ofte under truslen om, at de selv eller deres familiemedlemmer i modsat fald vil blive dræbt. Selv medlemmer af tutsi-befolkningen, som bor i områder, hvor FNL ikke har direkte indflydelse, er blevet tvunget til at betale pengebeløb. APRODH kendte således til, at to medlemmer af tutsi-befolkningen i Bujumburas Ngagara-bydel har modtaget trusselbreve fra FNL. De pågældende henvendte sig til politiet, som dog ikke ville hjælpe eller gribe ind, og de to måtte betale henholdsvis 1.000.000 og 300.000 Burundi franc til FNL. Den førstnævnte betalte under trussel om, at hans børn ville blive dræbt.

Lau forklarede, at en person, der er udsat for eksempelvis dødstrusler fra FNL, næppe vil finde det nødvendigt af flygte helt til Europa, men helt naturligt vil søge til et af Burundis nabolande. Såfremt ofret er en mere fremtrædende person, for eksempel en kendt forretningsmand eller politiker, er der dog større chance for, at vedkommende vil kunne opnå en vis form for beskyttelse hos myndighederne, end det vil være tilfældet, hvis ofret er en helt almindelig person.

Flere kilder gjorde dog opmærksom på, at man ikke må overse det forhold, at det ikke alene er myndighederne, som står bag overgreb på personer, der er under mistanke for at være tilknyttet FNL. CNDD-FDD begår således også overgreb i form af tortur mod FNL-mistænkte

Som et eksempel på at CNDD-FDD er opsat på at forfølge og dræbe FNL-medlemmer, forklarede Mbonimpa og Sahokwasama, at der netop nu er tre unge mænd, som skjuler sig i Bujumbura-bydelen Kinama. De tre er eftersøgt af CNDD-FDD, idet de er deserteret fra FNL. Amnesty International har uden held forsøgt at bistå de tre med at komme ud af landet. De mangler alle ID-kort og rejsedokumenter og kan derfor ikke forlade Burundi. Mbonimpa og Sahokwasama forklarede, at de tre tidligere oprørere har familiemedlemmer og venner eller bekendte, som valgte at slutte sig til andre oprørsgrupper end FNL, for eksempel CNDD-FDD. De har alle tre været vidner til forbrydelser begået af deres egne og andre oprørsgrupper, og derfor er CNDD-FDD meget opsat på at fange dem, idet man måske frygter, at de tre kan vidne om forbrydelser begået af denne bevægelse. Mbonimpa og Sahokwasama forklarede, at når nogle FNL-desertører kan opholde sig uden problemer i Bujumbura, og de tre omtalte personer ikke kan, skyldes det, at de tre er identificeret som FNL-soldater af CNDD-FDD, og at de har stået *eye to eye* med CNDD-FDD under væbnede sammenstød mellem CNDD-FDD og FNL.

Endelig forklarede Mbonimpa og Sahokwasama, at Burundis befolkning er meget fattig, og at mange er under et voldsomt pres, idet de er klemt mellem regeringshæren og CNDD-FDD på den ene side og FNL samt rester af tidligere oprørsgrupper på den anden. I perioder er der dagligt ankommet mellem 20 og 30 personer til APRODHs kontor i Bujumbura for at søge hjælp og opnå beskyttelse. Der er tale om civile, der har oplevet, at deres slægtninge er blevet dræbt, eller at deres hjem er blevet ødelagt som følge af konflikterne ude i landet. Mbonimpa og Sahokwasama tilføjede, at der naturligvis er mange overgreb ude i provinserne, som aldrig bliver indberettet.

Tim Hermans, Consul, Ambassade de Belgique oplyste, at de belgiske udlændingemyndigheder modtager en del asylansøgninger fra burundiske statsborgere, som hævder at have været udsat for overgreb som følge af afpresning fra FNL eller er under mistanke om tilknytning til FNL af myndighederne. Hermans tilføjede, at der ikke i Belgien er blevet meddelt asyl til burundiske statsborgere alene på dette grundlag i den seneste tid.

6.2 Interne flugtmuligheder

Kavumbagu og Ndayisaba oplyste, at en person, der bor i et FNL-kontrolleret område, i princippet har mulighed for at flytte til et regeringskontrolleret område, men at dette i realiteten er bestemt af vedkommendes økonomiske situation. For mindre velhavende personer vil dette være meget vanskeligt. Kavumbagu og Ndayisaba kendte dog til flere eksempler på, at personer er flyttet bort fra et FNL-kontrolleret område, men disse eksempler er dog alle fra områder, der ligger uden for Bujumbura. Kavumbagu og Ndayisaba tilføjede, at såfremt der er personer i Bujumbura, der frygter overgreb fra CNDD-FDD, vil disse normalt forlade Bujumbura og søge tilflugt i Bujumbura Rural.

Det blev videre forklaret, at alle indbyggere i Bujumbura frit kan bevæge sig overalt i byen. Således kan handlende eller bønder, der ønsker at bringe deres produkter til markedet i Bujumburas centrum, gøre dette uden problemer, også selvom de måtte komme fra områder, der kontrolleres af FNL. Kavumbagu og Ndayisaba tilføjede, at selv medlemmer af FNL kommer ind til Bujumbura, og at nogle af disse endog kommer til Ligue ITEKAs kontor i byens centrum.

Lau bekræftede, at enhver person frit kan rejse i Burundi. Sikkerhedssituationen er gennem det seneste år blevet betydeligt forbedret, og der ikke er nogen begrænsninger i den fri bevægelighed, men der kan dog være særlige grunde til, at en person ikke risikofrit kan rejse omkring i landet.

Konsulterede personer, organisationer og myndigheder

Hermans, Tim, Consul, Ambassade de Belgique, Bujumbura.

Kavumbagu, Jean Marie Vianey, Président, Ligue Burundaise des Droits de l'Homme (Ligue ITEKA), Bujumbura.

Lau, France, Administrateur Principal de Protection, Haut Commissariat des Nations Unies pour les Réfugiés/United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), Bujumbura.

Mbonimpa, Pierre-Claver, Président Fondateur, Association Burundaise pour la Protection des Droits Humains et des Personnes Détenues (APRODH), Bujumbura.

Michel, Robert, Coordonnateur de Sécurité des Nations Unies au Burundi/Field Security Coordinator (FSCO), United Nations in Burundi, Bujumbura.

Ndayisaba, Adrien, Secrétaire Exécutif, Ligue Burundaise des Droits de l'Homme (Ligue ITEKA), Bujumbura.

Sahokwasama, Jean-Baptiste, Représentant Légal, Association Burundaise pour la Protection des Droits Humains et des Personnes Détenues (APRODH), Bujumbura.

Sinduhije, Alexis, Directeur, Radio Publique Africaine, Bujumbura.

Anvendte forkortelser

APRODH – Association Burundaise pour la Protection des Droits Humains et des Personnes Détenues

CNDD-FDD – Conseil National pour la Défense de la Démocratie – Forces pour Défense de la Démocratie

DRC – Demokratiske Republik Congo

FN – Forenede Nationer

FNL – Forces Nationales de Libération

FRODEBU – Front pour la Démocratie au Burundi

FSCO – Field Security Coordinator

HRW – Human Rights Watch

IRIN – Integrated Regional Information Network

Ligue ITEKA – Ligue Burundaise des Droits de l'Homme

ONUB – Opération des Nations Unies au Burundi

UNHCR – United Nations High Commissioner for Refugees

UPRONA – Union pour le Progres National

Bilag

Bilag 1: Kommissorium for fact-finding mission til Bujumbura, Burundi, april-maj 2005:

1. FNLS magtposition i Burundi.
2. Overgreb begået af FNL:
 - a. Beskatning, afpresning og forekomsten af trusselbreve.
 - b. Risiko for tvangsrekruttering i Bujumbura.
 - c. Overgreb mod FNL-desertører og tidligere medlemmer.
3. Risiko for overgreb på grund af reel eller formodet mistanke om tilknytning til FNL.
4. Mulighed for at opnå myndighedsbeskyttelse.
5. Interne flugtmuligheder.
6. Radikale tutsi-bevægelser i Bujumbura.

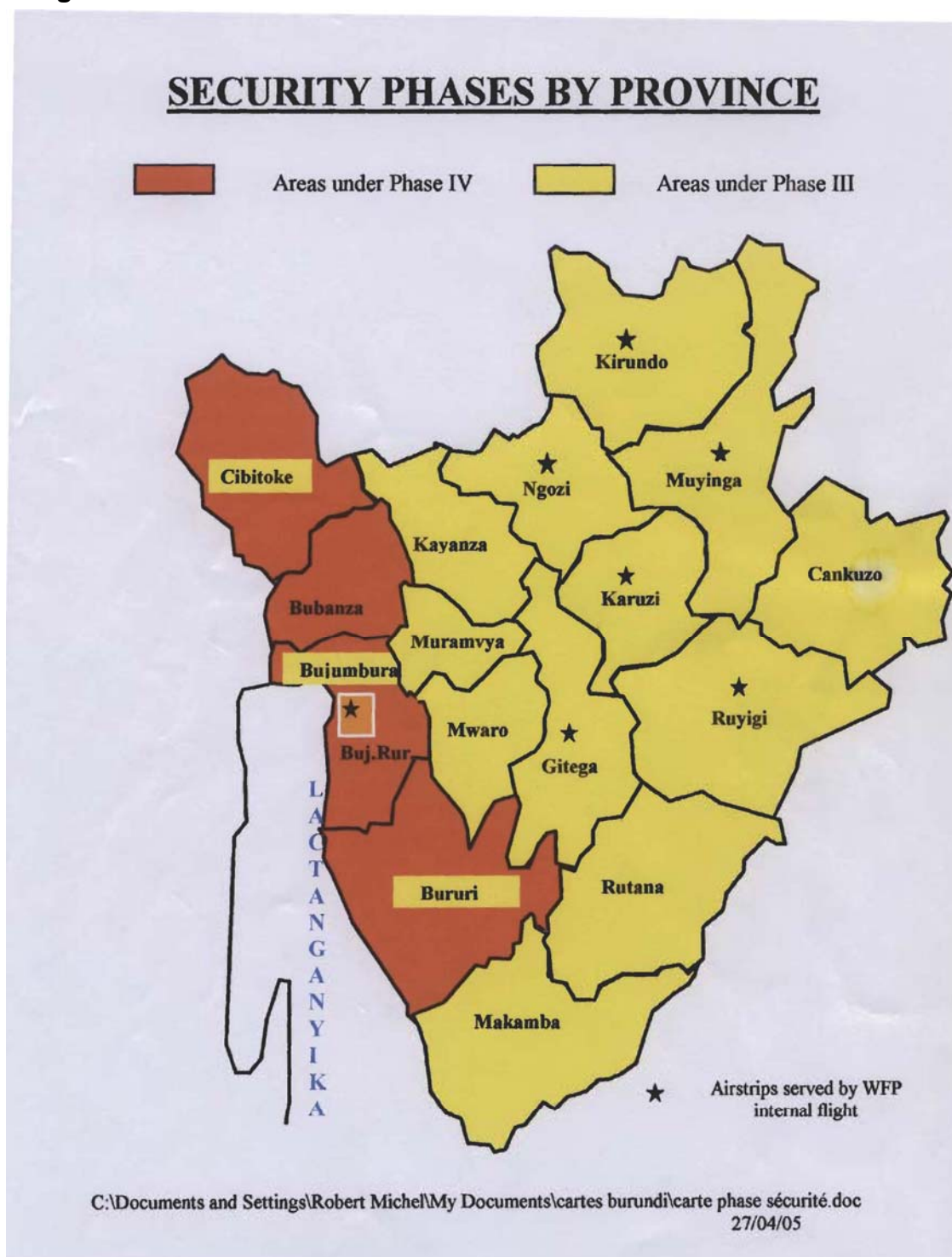
Bilag 2: Kort over Burundi.

Map No. 3753 Rev. 5 UNITED NATIONS
March 2004

Department of Peacekeeping Operations
Cartographic Section

Bilag 3: Kort over FNs sikkerhedsfaser i Burundi.²²

²² Kortet er udarbejdet den 27. april 2005 af Coordonnateur de Sécurité des Nations Unies au Burundi/Field Security Coordinator (FSCO), United Nations in Burundi.

Oversigt over fact finding-rapporter udgivet i 2004 and 2005

Fact-finding mission til Amman vedrørende asylrelevante forhold i **Irak**
Januar 2004 : 1

Human rights and security in central and southern **Somalia**
Marts 2004 : 2

Politiske forhold, sikkerhedssituationen og menneskerettighedsforhold i **Afghanistan**
In English: The political conditions, the security and human rights situation in **Afghanistan**
Juni 2004 : 3

Politiske forhold og menneskerettighedsforhold mv. i **Libyen**
November 2004 : 4

Joint British Danish Fact Finding Mission to Baghdad and Amman on Conditions in **Iraq**
November 2004 : 5

Joint British-Danish fact-finding mission to Abuja and Lagos, **Nigeria**
January 2005 : 1

Rapport fra fact-finding mission til Bujumbura, **Burundi**
Juni 2005 : 2

Forces Nationales de Libération (FNL), Rapport fra fact finding mission til Bujumbura, **Burundi**
Juni 2005 : 3